

СРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Лист овај излази као додатак к Школском Листу сваког месеца едарад; Стоп 4 ф. 20. н. на целу год. а на по год. 60 повчића.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

I. ИГРЕ И ЗАБАВЕ

ЗА РАЗВИЈАЊЕ ТЕЛЕСНИ И ДУШЕВНИ СНАГА.

Т р ч а.

(Гимнастичка игра за друштво).

Има 6 различно, по реду или ко пре, на право, у колу или у различним виюгастим правцима или у колу, са радом руку или без овог.

При трчању ко пре, нареди се велика мета, и обележи с обе стране дугачком линиом, па сви стану у ред, и на дат знак трче сви ко пре до мете. При трчању разделњни су едан од другог подалџ, да едан другог неможе руком дохватити.

При трчању по реду иде едан за другим све на два ко-рака раздалеко, и несме едан другог предтецати, него пазе сви, да увек у едном растојану остану. Коловођа заповеда како ће се трчати, и он дае правац било да иду на право, или у колу, или да виюгају. Може се трчати, да сваки држи руке на куковима, или да сви ударају руком десном, или левом на изменце од пазуа доле, или преда се, или трчећи на прстима, са укоченим коленима, или колико се ко погурити може, или четвороношке, или вучки по земљи, да се трбу готово вуче по земљи.

З а н а т и.

(Игра за залог.)

Сваки од друштва узме да представља кои ко оће занат, едан да кроп или да мери као крољч, други да шие као чизмар, едан да

тка као ткалац, други да куе као ковач, едан да сапуни ил оштри као бербер, други да набия обруче као качар и т. д. Коловођа седи у среди па свира н. п. као у клавир и часом учини по штогод, што има кои од њих чинити, и одма мора онај кога се тиче свое чинити, или дае залог; а док коловођа свира, мораю сви свирати. Може коловођа и свирке меняти, час вући као егедуш, час играти прстима као фла-уташ, или као гайдаш, или као тамбураш и другчие.

Решеня из броя 11.

ЗАГОНЕТКЕ. VIII. Жумањак у јајету. IX. креч. X. лан.

РАЧУНСКЕ ИГРЕ. Триест новчића. Узми увек ти први, и то 2 нв. а после пази на онога, с'ким играш, колко год узме он, ти да узмеш само онолико да допуниш његов брой до 7. нв. он узме 6, ти смеш само 1; он 5, ти смеш само 2; он 4, ти смеш само 3. Овако узимајући бићеш увек ти последњи и по погодби све 30 нв. добити.

ПИЛЯРИЦА. Имала е 1 гушч. = 3 нв.

5 кокош. = 7½ нв.

9 пачин = 4½ нв.

15 ја 15 нв.

По овом есапу: узми као да е само две врсте ја, најскупљих и нај-ефтиних, и као да нема оних више, но 1, а остало 14 да су сва ½ нв. то износи све скупа 10 нв. Ово е са 5 нв. маић, него што треба, по томе мора бити 5 средић цене, ово 5 кокошних одбиено од 14 пачиних остае 9 пачинх. *)

П. Н А У К Е.

Свете речи.

XIX.

БОЉЕ ЈЕ ПОШТЕЊЕ У СИРОМАШТВУ НЕГО БОГАТСТВО БЕЗ ПОШТЕЊА.

*

ЛѢЧШЕ УКРѢХЪ ХЛѢБА СЪ СЛАДІЮ ВЪ МИРѢ, НЕЖЕЛИ ДОМЪ ХЛѢБА НА МИРУ, НЕГО У СВАЂИ ИСПОЛНЕНЪ МНОГИХЪ БЛАГИХЪ, И ПУЊ ДОМЪ ЗАКЛАНЕ ЖИВИНЕ. НЕПРАВЕДНЫХЪ ЖЕРТВЪ СЪ БРА-НИЮ, (Пр. Сол. гл. 17. ст. 1.)

Боље је и празну врећу под пазухом носити него врага у ној.

*) Решенј ове последњ рачунске игре, послао нам е г. Младен Райн Стојковић из Модоша.

ДѢШЕ МАЛОЕ ПРАВЕДИКЪ,
ПАЧЕ БОГАТСТВА ГРѢШНЫХЪ МНО-
ГА. ЗАНЕ МИШЦЫ ГРѢШНЫХЪ СО-
КРѢШАТСА, УТВЕРЖДАЕТЪ ЖЕ ПРА-
ВЕДИКА ГОСПОДЬ. (В. 36. ст.
16. и 17.)

Поштење је претежније од новаца.

ДѢШЕ ЖИТИ БО УГЛѢ НЕ-
ПОКРОВЕННОМЪ, НЕЖЕЛИ БЪ ПО-
БАПЕННЫХЪ СЪ НЕПРАВДОЮ. (Пр.
Сол. гл. 21. ст. 9.)

Тако в.

ДѢШЕ ЧАСТИЦА МАЛАА СО
СТРАХОМЪ ГОСПОДНИМЪ, НЕЖЕЛИ
СОКРОВИЩА ВЕЛІА КЕЗЪ КОЛЪЗНИ.
ДѢШЕ УЧРЕЖДЕНІЕ ѿ ЗЕЛІЙ СЪ
ЛЮБАВІЮ И БЛАГОДАТІЮ, НЕЖЕЛИ
ПРЕДСТАВЛЕНІЕ ТЕЛЦЕВЪ СЪ ВРАЖ-
ДОЮ. (Пр. Сол. гл. 15. ст. 16.
и 17.)

Боља је и празна торба неголи враг у торби.

ДѢШЕ МАЛОЕ ПРИАТІЕ СЪ
ПРАВДОЮ, НЕЖЕЛИ МНОГАА ЖИТА
СЪ НЕПРАВДОЮ. (Пр. Сол. гл. 15.
ст. 29.)

Боље је празна врећа него враг у врећи.

ДѢШЕ ИМА ДОВОРОЕ, НЕЖЕ-
ЛИ БОГАТСТВО МНОГО, ПАЧЕ ЖЕ
СРЕБРА И ЗЛАТА БЛАГОДАТЬ БЛА-
ГАА. (Пр. Сол. гл. 22. ст. 1.)

Ние племена до славна имена. Бољи је до-
бар глас него златан пас.

Децо држите се поштења; свакъ може бити поштењъ. Ако чо-
ек не може бити лијеп и богат као што би ћео,
може бити добар и поштен.

Боље је мало у правед-
ника него богатство многих без-
божника. Јер ће се мишице без-
божницима потрти, а правед-
нике утврђује Господ.

Болѣ в живити у непо-
крывеномъ роглю, него у ве-
ликомъ дому неправедно обѣ-
лъномъ.

Болѣ в имати мало са стра-
хомъ Божиимъ, него велико бо-
гатство безъ тога. Слађе в вло-
зеля съ любовью и у миру, не-
го у вражди печено теле.

Болѣ в малено прииманѣ
съ правдомъ, него великій до-
бытакъ съ неправдомъ.

Болѣ в честно име, не-
го велико богатство; пріятанѣ
бити лѣпше в одѣ сребра и
злата.

XX.

ПАУК ПО ЦВИЈЕЊУ БЕРЕ ЈЕД, А ЧЕЛА СКУПЉА МЕД.

Благаа благимъ создана
быша изъ начала, такожде грѣш-
нымъ злаа: Начало вакїа по-
треки въ житїе чловѣкъ, вода,
и огонь, и желѣзо, и соль, и
семїдалъ пшеницы, и млеко, и
медъ, кровь гроздова, и ма-
сло, и риза: Вса сіа благоче-
стивымъ бо благаа, сице и грѣш-
никомъ преврататса въ злаа.
(Ср. гл. 39. ст. 31—33.)

Едну и исту стварь употреблюе добрый човекъ на добро, а злый
на зло.

Као што су добра у по-
четку створена за добре, тако
су исто зла за грѣшине. Най-
главнїа е човѣку за животь по-
треба: вода и ватра, гвожђе
и со, брашно пшенично и мле-
ко, медъ и крвь гроздова, ма-
сло и одѣћа. Као што су сва
ова благочестивыма на добро,
тако се грѣшницама окрену на
зло.

XXI.

КО СЕ ХВАЛИ, САМ СЕ КВАРИ.

Да хвалитъ та искренїй,
а не твоа уста, чждїй, а не
твои устыѣ. (Пр. Сол. гл. 27.
ст. 2.)

Боље је да те други фали (него да се сам фалиш).

Не буди правдивъ вели,
ни мудариса излише, да не ко-
гда издмишиса. (Еккл. гл. 7.
ст. 17.)

Добро се само хвали.

Нека те другїй хвали, а
не твоя уста, туђе, а не твое
устне.

Не правдајсе много, не
претеруй у мудрованю, да се
не обезумишь.

Иисусъ Хрїстосъ вели: „Вне-
млите милостыни вашеа не тво-
рити предъ чловѣки, да ви-
дими будете ими: аще ли же
ни, мзды не имате ѿ Отца
вашего, иже естъ на небесѣхъ,
егда убо твориши милостыню,
не вострѣби предъ собою, како-
же лицемѣри творатъ въ сон-

Иисусъ Христосъ вели: Па-
зите да правду своју не чи-
ните пред људима да вас они
виде; иначе плате немате од
оца своега који е на небесима.
Кад дакле дајеш милостыню,
не труби пред собом, као што
чине лицемјери по зборницама

мишахъ и въ стогнахъ, такъ
да прославатся ѿ человекъ: а-
минь глаголю вамъ, воспріем-
лютъ мзду свою. Текѣ же тво-
рацѣ милостыню, да не увѣсть
сбыца твоя, что творитъ де-
сница твоя. Яко да вѣдѣтъ
милостыня твоя въ тайнѣ, и
Отецъ твой видѣи въ тайнѣ,
той воздастъ тебѣ гавѣ. (Мат.
гл. 6. ст. 1.—4.)

Не валя добро чинити ради голе хвале людске, веѣ ради са-
мога добра; добро чинити треба тога ради, да се множи добро, чимъ
се Богу угаѣа, добро чинити валя Богу за любовъ, па было хвале
людске, или не было.

Децо! не хвалите се сами! Добра дела ваша нека васъ хвале!

Предъ судіомъ света быѣе све явно. Не чезните, децо, за люд-
скомъ хвалою, коя быва па и пролази, и коя е доста пута лажна, та-
шта. Чините дела хвале вредна, то естъ Богу угодна, и истинита по-
хвала не ѣе вамъ гинути предъ судіомъ света, предъ свима небеснима
силама и предъ свима светима!*)

П Ъ О Н Я

о светомъ Рождествѣ Хрїстовѣ.

Радосный намъ данъ обелиста,	Весели се свѣте,
Свето Рождество Опаса Хрїста,	Брз ангели лете,
Одъ пречисте дѣвице,	О' небесны вышина,
И небесне царице:	Видѣт' Бож'ег' Сына:
Марїе, Марїе.	у гасла, у гасла.

Данъ е данасъ радосный,	Ангелъ гласъ шири,
Ашамъ нашимъ сладосный	Богъ се с' люда мири;
Бр с' ужеже свѣтъ,	Земльи радость даде,
Света свѣта сретъ:	На ню светлостъ паде:
Наибѣтъ. наибѣтъ.	Прекрасна, прекрасна,

Данасе е сретный часъ,	Самъ е Богъ истинный,
Бр' испѣни Божій гласъ,	Во вѣккъ вѣка предивный;
Кога Богъ обѣтъ,	И садъ порады любави,
И праотцемъ заветъ:	Да насъ одъ зла избави:
Одъ вѣка, одъ вѣка.	Смири се, смири се.

*) Ово е извод „Светих речи“ из повеѣе збирке Г. Богдана Куз-
мановиѣа свештеника, кою е он за печатню приредіо. У.

Одъ дѣве се роди,
Насъ грѣшне походи;
Нашъ немотъ узѣ на себѣ,
И све наше тегобе:
Невольне, невольне.

Нашъ порбчникъ уфаный,
Бѣба дочекани,
Иисъз Хрїстосъ Спаситель,
Людскогъ рода искъпитель:
Преклагїи преклагїи.

Кога смѣрно славимо,
Дѣше свое красимо,
Евангелскомъ добротома,
Докри дѣла красотома:
Окилно, окилно!

Ѣмилѣи намъ се Божїи Ѣине,
Помилѣи насъ Ты с' высине;
Ѣрца наша ограни;
Дѣхомъ светвїмъ задани:
На добро, на добро,

Милость твоя нека бѣде,
Благословит' свое люде,
Да вы у мирѣ живили,
Плодови се множили
Земальски, земальски.

Глава Богѣ великоме,
У три лица Ѣдиноме,
Отцѣ, Ѣынѣ и Дѣхѣ Ѣветоме,
Царѣ благома небеноме:
На бѣки, на бѣки.

Аминь.

У Коларїиу 1. Дек. 1866.

П. В.

Дете и јагње.

Јагње моје, скочи мало,
Де, — да видим како знаш,
Ев' и ја ћу, што си стало!
Што се самном неиграш!

Де, потрчи, ев' овако, — —
Де да видим ко ће пре,
Напред само, брзо, лако,
До ливаде шарене!

Та што си се забленуо,
Куда гледиш онамо,
Хај будало, скачи брже,
Скачи, — гледај овамо!

Где ливаде, где травце,
Та где цвећа шарена.
Ту су многа браћа твоја
Белог руна, — свилена.

Хај беканче, трчи тамо,
Паси траву зелену, — —
Ал' ми немој да опустѣш
Сву ливаду, — шарену,

П. Д.

В е р а.

(Из науке о дужностима.)

На кога се ко ослања, радо од тога прима и обећањ и обвезањ; а ко своје обећањ и обвезањ савестно изврши, то се зове човек од вере, и сваки има на нђга веру. Вера е веза сваке дружбе; на нђой се држи породица, и обштина, и држава; од нђ долази сваки благослов. Ко е веран и поштен, ма у којој он служби био, он е на благослов свакоме, па и нђга сваки благосиља. И вера донесе сваком поштовањ, као и истина и поштењ, па и онај најманњи слуга поштован е, чим се посведочи, да е веран. Вели пословица: чист ко злато; као што нема на злату никакве мане, ничега нечистога, тако ни на души верна и поуздана човека. Али ко ће овако да буде, ваља добро да премисли, кад шта обриче и обећава; ер ако после неби могао своју реч одржати, било због оскудице снаге или средства, он изгуби веру и нестане поузданиа на нђга. Ко е дакле рад, да сачува име поуздана човека, нека добро мери, пре но што се прими службе које. Ко неизврши на се примљену дужност изгуби име поуздана човека. На поузданого човека повери сваки свако благо, па ко поверено благо не сачува поштено, тај погази веру. А вера није само у великим добрима, него у малима. Ко е веран у малом и у многом е веран, а ко е неверан у малом, и у многом ће бити неверан, вели св. писмо. Најманја невера гроб е вере. Зато е сасвим лоша она мисао, којом неки држе, да е невера у ситницама допуштена. На ситницама научи се и за крупнице, и на малом за велико, и тера далђ, док не дође у неверству и непоштењу до највећега. Силни су люди само овим путем сатрли се и пропади, особито слуге и сиромаси. Али савест опоминђ свакога код сваке и најманђ невере; зато ваља сваки да пази на ню, па да сачува своје лепо име поштениа, истине и вере.

Догађаји о животиняма.

СЛЕПИ ПАЦОВ. Ни на коју животињу, што уз люде живи, не гаде се люди толико, као на пацова, и опет има и на пацову по нешто, што би могло многи човек за пример узети. Неки учен човек, који обичај имађаше све око себе добро мотрити, казуе следећи дагађај.

Едно јутро не осећајући се најбољ, останем подуже у постелји. На ударед чуем, да нешто у крају собе, а баш према постелји јако гребе. Ја погледам тамо, а оно изађе из рупе најпре едан, па онда и други млад пацов. Најпре се сташе страшљиво свуд унаоколо обзирати и онима сљиним очима гледати, па онда осетивши се без опасности пођу купити и ести са земљ мрве лебњ. Мрва беше по доста, а баш према постелји лежаше едно повеће парче. Држао сам за цело, да ће одма на ово навалити; али не, него чим га опазеше, одма обое брже бољ утеку у рупу. Помислио сам, ваљда су ме опазили, па се поплашили; али не. Не прође ни едан часа, па ево их опет из рупе, и с њима едан велики и немоћан очевидно стари пацов, ер га ови вукоше и потискиваше управо к оном већем парчету на земљи леба. Најпре не знадох, шта оно гурањ значи, а после опазих, да е онај матори сасвим слеп, ер непрестано око онога комадиња леба виошкаше и бадаше, а никако да га погоди. Па како му и мицањ тешко беше, то се журбаше ова два млада, и гураше га и овамо и онамо, и најпоследне потиснуше му онај комадињ леба управо под уста. За тим трчаше по соби те доносише му и друге мрве, и ни едне не хтеше повести без иџа. Хтео сам им бацити и парче колача, што нузасе имадох, али сам се боја, да ову честиту дружину не расплашим. Ова детиня нежност ових младих звериња, кои за своју стару майку више чинише, него многи люди, доиста ме до срца дирну! Ако овако сви пацови у оваком случају чине, то онда код њих не стои она пословица, што люде срамоти: „Пре ће едан отац десеторо деце одранити, него десеторо деце еднога отца.“

О лисици.

(Из природописа)

По I. Г. Фишеру.

„Лисицо, лисицо, нама су више пута говорили, да си ти врло мудра зверка; па дедер бога ти приповеди нам ти сама шта је и како је с тобом! пре свега нам кажи каква си и колика си!“

„Ја изгледам од прилике као какво псето од онако средње величине. Моје витко тело дугачко је две а високо стопу и по. Ја имам дугачак, прав и врло космат реп, који је на врху беличаст, као и грло што ми је, а иначе ми је цело тело црвенкасто. На репу имам жезду, из које цури нека течност која миреше као љубичица.“

„Па дедер нам сад приповеди где ти живиш, а особито би ради били знати, како ти градиш своју кућицу!“

„Е па ја живим по целој земљи, а највише ме имаде у

северним крајевима. Јаме, у којима ја живим, или правим сама, или, што ми је много удесније, ја истерам јазавца, па се уселим у његову рупчагу. Обично су 3 до 6 стопа дубоке, а унаоколо имају кадкада 40 до 50 стопа, и изгледају као какви одници, котлови и вајати. А близу јаме имам обично још по коју рупчагу, да се нађе, ако би дошло до невоље, Најважнији ми је одник онај, што спавам у њему, а у тај исти одник бежим, кад ме повијају моји злотвори.“

„А сад би опет волели знати, чим се ти чистиш кад огладниш, и како ти долазиш до твоје ране; приповеди нам сад и то.“

„Ја најрадије конабим гуске и патке, зецове, младе срне и кокоши, ал' особито радо једем меда, слатка воћа и зрела грожђа; али кад тога нема, несрдим се баш ни на мишеве и пацове, змије и кртине, а добро ми пријају и бубе и црви. А да увардам оно, што ми је за јело, ту ми здраво помаже мој фини господски нос, који свашта уме да нађуши. Кад нацуљам какво живинче, да је гдегод прилегло, а ја ти полагацко, као мачка, милим, и то увек уз ветар, и довучем се на трбуву до близу живинчета, пак онда наједанпут вешто скочим и шчепам га. То највише с тџама тако радим. Па за то ме се тице највећма и боје, па чим ме осете, а оне подигну дреку, те тим и свима комшијама својим даду на знање, да је општи непријатељ близу. Косови и дроздови прате ме скачући с дрвета на дрво и крештећи опомињу друге животиње да сам ту, а ја оћу да скапам од јада. Врло се лукаво владам, кад набасам на зољино или бумбарово гњездо. Ја најпре шапом раздражим рој зоља или бумбарова, а кад ме нападну, а ја се ваљам по земљи као бесомучна, бијем репом непрестано по земљи, и бацакам се као бесна све догле, док их све непотучем. Онда тек извучем са свим њиово гњездо, и наслађујем се том слатком и прекрасном раном. Бојећи се да ми не нађу моју кућицу, никад нећу ићи у лов близу моје рупчаге, него увек врло далеко од ње, баш као што раде и ваши лопови, који су лукави као и ја, те свој занат терају увек далеко од свога села. Кукурекање петлова и какотање кокошију, увек ми изгледа као пријатељски позив, да им у пооде дођем. Али кад им одем, онда ми није доста да се само за онај пар наситим, него их наубијам сијасет, па их посакривам гдегод у трави, или одвучем у моје амбарове. А оћете л' сад да вам приповедим, како варам тичаре, па им

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

крадем уваћене тиге; и како лукаво конабим младе пољске зецеове у њивовим собственим кућицама?“

„Нећемо, нећемо, лисице, сити смо ми већ твога злочинства; него нам реци, да л' можеш ти кадгод с твојим разбојништвом и да награбусиш?“

„Као и сваког лопова, што га има међу дивљачима, тако и мене гоне ловци, јер ја за неколико дана потаманим све зецеове и живину, што их има у околици, или их бар расплашћим; они ме убију доста пута баш при послу, или терају на мене ајку, или ми наместе гвожђа, или нађу на моју кућину, па ме ископају. Том приликом ртови њивови нађуше место где сам, па им лајањем дају знак. Кадкад ме удаве у мојој јами, и то тим, што позапуше гдегод је какав отвор, а спрам највећег наложе ватру, те ме дим угуши. Тако они мени долазе главе, мени кукавном створењу, која им толике пољске мишеве таманим, а још сам им и од те користи, што им после моје смрти моју лепу мекану кожу радо и весело остављам.“

„Но, неваљалице једна, сад смо доста о теби чули; али о леденој лисици готово рећи још ништа не знамо: па дед нам штогод и о њој приповедај!“

„Моја сестра ледена лисица, од прилике је толика иста, као и ја, а њена светла, свилена длака у зиму је бела, а у лето пепељаста. Она живи само у најладнијим земљама, на прилику у Исландији, Камчатки и тако даље, и људима је тамо и на добро и на зло. На добро им је с тога, што јој је кожа врло скупоцена, а на зло, што је она тако безобразна, да улази човеку и у кућу, и све што нађе поједе, изглође или однесе у своју стеновиту пећину. Што се тиче лукавштине и безобразлука, ту она мене далеко надмаша; она, на прилику, њушка болесног човека, као што то пси чине; она подкона стубац, ако има на њему што за јело, тако, да мора пасти; путнике у сну штипа за нос, скине им у спавању капу с главе, или ако су легли на какву кожу од животиње, она је извуче испод њих, и т. д. За то их и лове Самоједи, Руси и други народи, па им је тим милије, што је кожа загаситија; одеру је и продаду.“

Писмо из Плашкога

Калуђеру Лази у Фрушкој Гори.

(Свршетак.)

Дед отче Лазо да видим, има ли китњаста Срѣм, колевка
моя, историчних споменика?

Има да како!

Кад са висине тог главнога друма погледам на сав Срѣм,
опоминѣм се светог „Димитрија,“ као патрона славног града
„Дмитровице,“ старог Сирмиума.

Кад погледам на саму фрушку планину, сѣћам се јошт
римског Императора Пробуса, који је у садашњем селу Грегу-
ревици први винову лозу засадио, сѣћам се и смрти нѣгове, који
је војнике гонио, да копају ярак из рѣке Саве кроз долњи Срѣм,
на који је то и главом платио.

Сѣћам се Срѣма као драгог камена, који је у круни уткан
био лѣпог и пространог србског царства. И он ме опоминѣ на
негдашњу славу, кад је у нѣму 13. столећа у граду Дабрацу
(сад село Добринци) живио србски краљ Драгутин, господар од
Срѣма и Мачве, пошто је уступио кралѣвство србско, рођеноме
а млађему брату свом, краљу Милутину. Врх куле цркве До-
бриначке испод цера се види са друма што је више Хопова.

Са истог погледа, кад сам источно погледао, и нехотице
стављао ми се на углед Сланкамен, тужно мѣсто сладке успо-
мене од године 1471 до 1497, у коме је Змај Деспот Вук, на
понос народа србског 26 година господствовао над свим обла-
стима, у којима је народ србски живио под угарском круном. Го-
сподствујући тамо, себи је и задужбину свету цркву сазидао.
На послѣ многих на бойноме пољу сабраних лаврових вѣнаца,
коима је јуначку своју увѣнчао главу, онде је и кости своје оста-
вио 1497.

Сланкамен овај и по смрти Змај Деспота Вука, повѣст-
ницу је србску ал на туђ рачун дичио. Србљи су себи иза-
брали 1691 год. војводу Јована Монастирлију, на под пред-
вођенѣм нѣговим, сдружени са цесарском войском те исте го-
дине у великој и рѣшителној битки код Сланкамена, силно су
поразили Турке. Они су тада 34 заставе и 11 тугова турски
задобили (тугови су коњски репови, који турским пашама за
накит и одличје служе). Овдѣ је и сам велики везир турски Ћу-
прилић, са 20,000 свои Турака на боишту остао. Монастер-

лия са своим храбрим Србљима, заишао е био том приликом Турцима за леђа, па их е збунио, те тако Срби учинише да ова по Турке несретна битка, а по Ћесара сретно рђшена буде. Осим сведочанства, која е Монастерлија од царски генерала задобио, да се са Србљима јуначки борио, и ко славом увђнчаном оружию царском много допринео, шта е народ србски за награду добио? —

Сланкамен пун е славне успомене за китњести Срђм наш од године 1694., у којој су Турци град Варадин обсђли били, те код Сланкамена на Дунаву од Србаља не само да су потучени били, него су им Србљи јошт пуни 12 лађи отели на јуриш, и то: 3 лађе пуне топова, пушака, пушчаног праха, олова и разног другог оружја; а 9 лађа' ране, хальина и други за рат потребни оправа.

Од источно лежећег исторично србског Сланкамена, нђшто мало к сђверу кад сам погледао, свагда сам упирао очи на свето Деспотску светиню Крушедолску, гди е майка Ангелина, удовица Деспота Стефана, основала Манастир за дђвојке. Крушедол опоминяо ме е на годину 1509, кад е Деспот Ђурађ Бранковић, кои се у народу нашем као Максим владика споминђ, Манастир сазидао. Опоминђ ме и на Јована Деспота, кои е Манастиру Крушедолу 16 села на поклон даривао. Пак гди су сад та села?

Крушедол е и због тога исторично знатан, што се у нђму чуваю тђлесни остатци, по већој части изгнанаца, патника и за народ страдајући Срба. А ти су: Стефан Деспот, Ђурађ Деспот као Максим владика; Јован Деспот брат нђгов; Ђурађ II. Бранковић Деспот, кога е Ћесар Леополд за барона најпре, а наскоро за тим године 1688 за грофа признао, па кога е послђ код Кладова 29. Октобра 1689., дакле равно 300 година послђ паденја србског царства на Косову пољу, чрез Генерала свога Маркграфа Баденског под стражу ставио и у Сибинь под затвор отправио. Оданде е слђдујуће године у Беч одведен, гди е 11 година провео. а из Беча премђштен буде у Ђгру у Ческой и тамо 10 година у затвору проведе. Заточеник овај преставио се год. 1711; а 1743. пуковник Танашић Рашковић тђло му у Манастир Крушедол пренесе. —

У Крушедолу е саранђи 1848. Стефан Шупљикац ц. кр. Генерал-Мајор и новопотврђени войвода србски. У Крушедолу е саранђи и преосвештени Петар Јовановић, исторични муж за цркву прекосавски Србаља, први Митрополит по ускрснућу Ср-

бие, кои се у Срѣмски Карловци Септемвриа месеца 1864 год. у вѣчност преселио. Осим други мужки јошт се и женски тѣлесни остатци хране у Манастиру Крушедолу, и то: Майке „Ангелине“ Деспотице, и госпође „Любице“ княгинѣ Србске, супруге покойног княза Милоша, и майке владајућег србскога княза Михаила Обреновића.

Са главног друма Манастира Хопова гледаоцу, преко удаљни модрећи се шума, као на јасном огледалу на супрот стои онај положај на рѣки Сави, гди е Деспотице майке Ангелине и њѣни синова Ђурђа и Јована деспота србски „Купиник“ престолница била (садашњ село Купиново у Петроварадинској пуковини), у коме е Ђурађ по смрти майчиной Деспотство брату Јовану уступио, *) а сам чрез Левита Митрополита Софјинског 1486. као монах у храму посвећеном светом Луки, за свештеника рукоположен а послѣ и за владику посвећен био. Овај е био и Митрополит у Каравлахји, гди е врло знатну улогу играо, како код романа тако и код краља угарског Владислава II. па кои е напоследку у Крушедолу живот свой окончао 1516. год.

Са истог тога гориѣга друма Хоповског гледајући источно Сланкамен, гди се Фрушка гора од источне стране започинѣ, и гледајући на противној страни западно край њѣи код високог бреста у Грунту „Привине главе,“ представља се фигура неког малага српа, преко кога савијутка сакривене за планином леже развалине града њгдашњег „Берексова“ (садашњ село Беркасово, господштина униатског владике) престолнице Деспота Јована, у ком се због нападања турског из Купинова преселити морао. Беркасово тужна успомена србска, у коме е последња гранчица деспота србски од лозе Бранковића засушила се 10. Декембра 1503. године.

Од прилике едан сат од Беркасова са ону страну Фрушке планине у варошици Шаренграду, види се заоставша развалина куле, у којој е Мойсило Рашковић у чину пуковника као предводителъ войске србске и мѣстозаступник подвойводе живио.

*) Деспот овај Јован, имао е супругу Ђелену, кѣр Стефана Јакшића, са овом е родио само едну кѣр Марию, ова се уда за Бана хорватског Графа Франгепана, с њим роди Стефана и Катарину. Стефан е био жупан модрушки. Развалине замка њбгоговог, како кроз прозор погледим пред очима ми стое. Катарина се уда за Николау Зриня Бана хорватског, славна јунака од Сигета год. 1566. — Раић кн. 3. бр. 336.

Развалине куле ове, модричasto тавне сѣнке, при излазку и заоду сунца мртва крила своя купаю, у тихом и ладном Дунаву.

Посматрајући са друма тога дивни строй китњаста босански планина, опомињао сам се на негдашњу сјајност Босне под србским владарима; опомињао сам се и на тужно садашњѣ робство подчинѣне браће, којој се дипломатия Европейска под именом „Рае“ на очиглед без сваког сажаленя смее. Избавленѣ кад ће послати Господ љюдима своима; и кад ће полумесец животворећему крсту поклонити се?

На равну са ову страну валовите Дрине, шумама заклопѣно лежи село Моровић, обиталиште кратковременог прихватника достоинства србскога деспотства Стефана Щиљковића, кои е такођер због Турака у Барању прешао. Тамо е 4. Октобра 1515. времени живот са вѣчним замѣнуо. Са друма нашег види се и то парче Фрушкогорске славе, гди у манастиру Шишатовцу у светом ѣivotу храни се тѣло Светителя овог.

Горњи и главни тај друм Хоповски води к Варадину граду, кои е по Срблѣ исторично знатан због год. 1694. у којој су се са Турци борили.

Не далеко од Хопова лежи Патриаршия србска срѣмски Карловци, кои су исторично знатни због год. 1699. у којима е цар „Леополд“ мир са турци закључио. Исти ови восточно прама Хопову лежећи Карловци исторични су за Срблѣ и због год. 1848, у којима су Србљи 1. Мая достојанство войводе србског и патриарха ускренули.

Јужно испод манастира Хопова лежи исторично место Ириг, у коме су Србљи на брежуљку код цркве Успения Богоматере, са Турци јуначки мегдан подѣлили, по знатном већином нападнути уступити морали.

Ириг е знатан и због нѣгдашњѣ слѣпачке школе, у којој су слѣпци едан другоме србске народне пѣсме приповѣдајући, дѣла: Краљѣва, јунака и войвода србски пѣвали, на чрез то су свагда у свѣжой успомени код народа нашег живила, те нису вѣчном забраву предана.

Западно од друма тог види се зелени Гай, на кога трбуху источно лежи обитель Раваница, која е сада с поля и изнутра свѣтла, због вредноће и мудрости надзирателя нѣног. У нѣој лежи свето тѣло последнѣг међу цареви србски Кнеза Лазара, кои е у вторник 15. Јуниа 1389. год. на пољу Косову вѣицем мученичества увѣнчан, горку чашу грозне смрти испити морао.

На подножју истога брега западно лежи манастир Јзак, у коме се у светом њивоту с десне стране пред олтарем чува свето тјло послѣднѣ границе свето-Неманѣине лозе, послѣднѣг цара србског Уроша, кои е на Косову пољу под брегом Некудима, на извору студене водике, од грѣшне руке богмрзког Вукашина, у четвртак 2. Декембра 1367. године, грозна и безчовечну смрт изкусио.

Са погледа тог горнѣга друма, на јасном и чистом огледалу простора равнога Срѣма, особи мојој на супрот стојао е најмили предмет: Рума, мило мјесто рођеня и гибка колѣвка пѣжног и невиног дѣтинства мога, у којој сам сва драга ми и мила на увѣк оставио. Дал љу Боже јошт кадгод я видити Срѣма; и дал љу знанце и пријатељ, кумове и сроднике к себи пѣжно пригрлити, па подмлађен као елен прискочивши старој майки руку полюбити? Ах, Боже изведи из тавнице душу мою!

А кад сам окренувши се вѣнцу планине Фрушкогорске десно низ зелене винограде погледао, усмотрио сам крст на кули оног самостана, у коме се слави Доситеј у младости својој читајући жития свети отаца, посветити желио, и у коме сам Милош — Милутином постао!

Драги Отче Лазо, праштајући се с Вама чрез бѣли лист овај, поздрављам Вам наступајуће празнике: Рождества Христова, нову годину и свето Богојвленѣ. Равним начином поред Вас поздрављам ове празнике и свима милим моим Срѣмцима уобште, а особено предрагим и нигда незаборављним Румљанима моима.

У Плашкомѣ на Тудин дан 1866.

Милутин Ратковнѣ
св. Богословие Професор.

Србкињама.

Драга Србкињо! Ти си кћи једнога народа, који је познат са многих својих добродетељи, који је чувен са многих својих лепих својства, а особито са јунаштва и побожности. Да не говорим о јунаштву, о њему се не сумњају ни непријатељи наши, само љу да ти нешто споменем, што се тиче побожности србске. Ти знаш да је Србину његова вера у тесној свези са народношћу његовом, обоје му је једнако мило, једнако свето. А шта је вера без побожности није нужно казивати. Допустићеш ми, да побожност може код човека само онда тврда корена захватити, ако је клица њена још у најранијем детинству у њега усађена. А ко ће други усадити у детињу душу

ту свету клицу, него мати, која ваља да још у најранијим годинама улева у млађани ум детета свога мисли о ономе Суштаству, које је господар целог света; о Суштаству, које је створило небо и земљу; о Суштаству, које по заслуги дели међу људе срећу и несрећу, те да му улије у невино срце поштовање према том високом Суштаству.

Наравна ствар, да се ту пре свега иште, да је религиозно чувство срцем и душом сваке матере овладало, јер човек може само од оног другог дати, што и сам има; само оно другог учити, што сам зна, о чему је сам уверен. За то ваља да су матере пуне оних мисли и осећања, које улева хришћанска вера и црква у човека.

Поштовање према највишем суштаству изјављује се добрим делима и молитвом.

То сам све с тога напоменуо, што сам рад да те упутим на један извор, из кога можеш црпети најлепше мисли и најпобожнија осећања, а који ти извор уједно даје и речи, којима ћеш мисли и осећања та пред лицем божијим исказати, и то у топлим молитвама к Богу.

Пре краткога времена обрадовао нас је частни г. Јефт. Вукадиновић, свештеник, новом књижицом, којој је дао име:

„Молитвослов на потребу православних Србкиња.“

То је збирка молитава, што их Србкиња има читати у свако доба дана, и при сваком чину службе божије, а све су написане чистим србским језиком.

Књижица је посвећена: Светлој госпођи Милени Петровића, кнегињи црногорској и честитој Србкињи, у знак поштовања црногорских врлина.

Свака Србкиња, која љуби своју веру, и која жели да побожност и даље остане карактеристична црта у нашем народу гледаће, да деци својој улева у душу љубав и поштовање према оном, што је свето. Главно је средство, којим се ум и срце богате религиозним мислима и осећањем — књига, написана у духу свете вере. А међу таквим књигама заузима једно од најодличнијих места ова нова књига частн. г. Вукадиновића, честитог свештеника србског, пак зато је свакој Србкињи најтоплије препоручујем, а њојзи је књига та и намењена. О.

Издао и уређује Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Вагнера и друга.